

Expositie Kunstkameraden[®] Breda

29 december t/m 22 januari 2023

Nieuwsgierig zijn, jezelf openstellen, elkaars verhalen horen en zien, artistieke talenten ontdekken, samen kunst bekijken én maken. Dat is wat de jongeren in het project Kunstkameraden[®] doen! Jongeren met verschillende (culturele) achtergronden werken samen met professionele kunstenaars. De jongeren laten trots de eindresultaten zien: kunstwerken die speciaal zijn gemaakt voor de expositie Kunstkameraden[®] in Breda.

1 **Abdi** en Bart Kemps

Geheimzinnige Reiziger

‘Ons atelier is de straat’, zeggen de Kunstkameraden fotograaf Bart en Abdi. Iedere woensdag ontdekken ze, gewapend met een analoge camera, bijzondere plaatjes. De twee maken een interactieve diaopstelling voor de eindexpositie van Kunstkameraden. ‘Met Bart op stap is leuker dan gamen, want dat is niet goed voor je ogen,’ aldus Abdi. Geconcentreerd bedient hij de knopjes en de schuifjes van het diatoestel. Hij is opgetogen als Bart hem verteld dat hij het apparaat na de expositie mee naar huis mag nemen. ‘Iedereen kan dan - voor één euro - komen kijken!’

Bart heeft Abdi vertelt dat in alles een mooie foto zit; het is een kwestie van goed kijken naar wat je opvalt. Enthousiast maakt Abdi de ene na de andere foto. Eigenlijk vindt hij alles mooi en bijzonder. Een etalage, een stoeptegel, een reclamebord... noem maar op. De twee Kunstkameraden gaan meestal de stad in. Maar ze hebben ook het Mastbos bezocht en dat was heel bijzonder, vertelt Bart. ‘Abdi is een vrolijke jongen die overal op afstapt en oprecht geïnteresseerd is. Een man die zijn pitbull aan het trainen was in het bos, wekte direct zijn belangstelling. Abdi knoopte een praatje aan; wilde alles weten van honden. Hij is enorm leergierig. Zo weet hij nu waarom een herdershond het meest geschikt is als politiehond. Handig om te weten, want Abdi wil politieagent worden.’ Abdi vult aan: ‘Ik wil vooral veel geld verdienen. Dat kan misschien ook wel met

fotograferen, maar dat weet ik niet.’

Bart leert Abdi fotograferen en vertelt dat hij ook van de jongen wat opsteekt. ‘Door zijn ontwapende belangstelling maakt hij snel contact en reageren mensen heel leuk op hem. Dat vind ik mooi om te zien.’

2 **Aisha** en Guusje Beeftink

Feest van het spelen

‘Ik ben Aisha’, roept de vrolijke Kunstkameraad als ze naar de deur is gerend. Ze loodst haar bezoek meteen door naar de enorme taart die ze met kunstenaar Guusje aan het maken is. Van klei hoor, de echte taart komt zo, bij de thee. Want daar beginnen ze altijd mee, zelfgemaakt van wafels, chocoladepasta en aardbeien. ‘Aisha is dol op taart, dus ons onderwerp van het kunstwerk was snel bepaald’, lacht Guusje. ‘Taart is onze rode draad.’

Maar ze hebben nog veel meer gedaan. Guusje bedenkt vaak van tevoren iets wat ze kunnen maken. ‘Maar er komt altijd iets anders uit met Aisha. We hebben vooral veel gespeeld.’ Zoals die keer dat ze rolletjes van klei maakten, eigenlijk bedoeld voor een pot. Maar Aisha zag er slangen in, dus maakten ze slangen. ‘Soms ben ik wel bang van slangen’, roept Aisha.

Maar vandaag werken ze aan de taart, want die moet natuurlijk af. Er is van alles op te zien. Sushirolletjes, een olifant, een gebroken hart en onderaan de sterretjes van de Marokkaanse vlag. Aisha gaat de taart vandaag beschilderen, uiteraard met veel rood en roze. Maar dan valt haar oog op een mok met spetters. ‘Ik wil spetters op de taart!’ Guusje vindt het best. Heel inventief doopt Aisha een kwast in de verf en tikt er met een andere kwast op, zodat er prachtige spetters ontstaan. Helaas niet alleen op de taart, dus moet Aisha wel even een enorme diva-zonnebril op.

Tussen het spetteren door nog een laatste vraag: wat was nou het allerleukste van de bijeenkomsten? Aisha moet heel hard lachen. ‘Guusje natuurlijk!’

3 Alan en Daan van Bommel

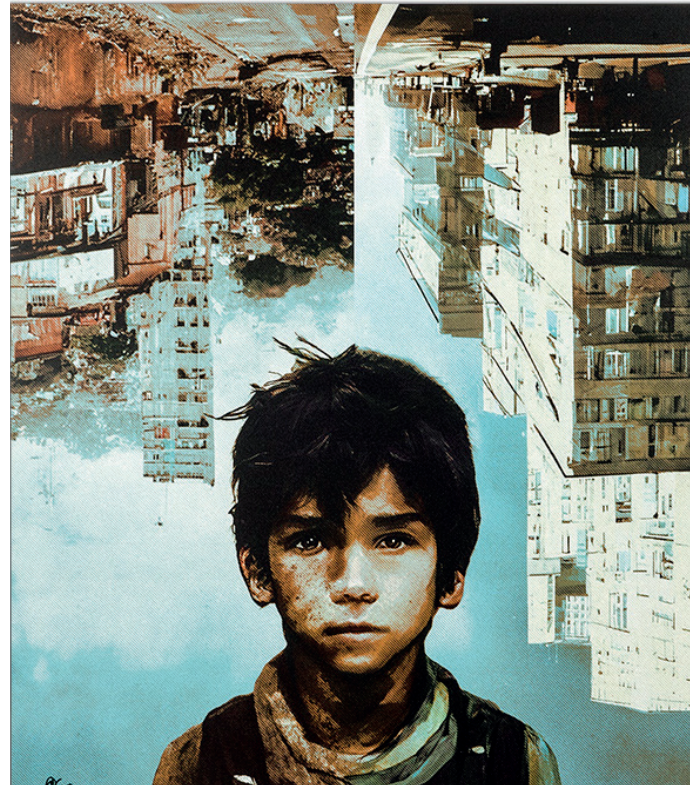
Prosperity

Alan had wel een idee wat hij wilde maken, toen hij de eerste keer het atelier van Daan binnenstapte. Een 3D-object van een haai in een aquarium. Maar daarvoor was hij aan het verkeerde loket, want Daan is gespecialiseerd in illustraties. Gelukkig was er wel gelijk een goede klik en kreeg Alan al snel de smaak van het photoshopen te pakken. Eerst bewerkten ze vooral afbeeldingen uit games, hun gezamenlijke hobby. Maar een collage van zomaar wat beelden was voor Alan niet voldoende. 'Ik wilde iets maken met betekenis.'

De doorbraak kwam toen ze museum De Pont bezochten in Tilburg, vertelt Daan. 'Toen bleek dat Alan heel goed over kunst kan praten, hij had sterke meningen over wat hij daar zag.' De twee bijeenkomsten daarna hebben ze alleen maar gepraat. 'Alan vertelde over zijn jeugd in Brazilië. En hoe hij daar tijdens zijn laatste bezoek over een weg reed die letterlijk arm en rijk van elkaar scheidde. Links zag je de smoezelige arme kant, rechts de schone rijke kant.'

Het thema was geboren. Maar hoe breng je dat goed in beeld? Eerst probeerden ze het met tekenen, maar Alan was niet tevreden. 'Ik ben geen goede tekenaar.' Uiteindelijk kwamen ze uit bij Artificial Intelligence (AI). Ze genereerden foto's van favelas, een weg, rijke wijken en een jongen met een indringende blik. In Photoshop 'speelden' ze net zo lang met schuifjes en perspectieven tot Alan tevreden was. Alan is blij dat

het zo goed gelukt is zijn verhaal te verbeelden. 'Je wordt geboren aan de arme of rijke kant. Je hebt geen keuze. Maar het bepaalt wel de rest van je leven.'

4 Barry en Berry de Jong

Oneindig Herhaald

Er was gelijk een goede klik tussen kunstenaar Berry en zijn Kunstkameraad Barry. Wild brainstormen en flink breed kijken naar de mogelijkheden van het werken met technologie. Aanvankelijk had Barry een groots idee: hij wilde een soort lamp maken waarbij hij met kleurcodes en animatiepatronen inzicht zou geven in de status van zijn crypto-wallet. Maar ze zagen allebei wel in dat dat idee een te grote hoeveelheid werk zou opleveren. Dus moesten zij slim aan de slag met wat er beschikbaar was.

In de materiaalbibliotheek van Berry (kratten met kapot en gemodificeerd kinderspeelgoed) vonden zij een mooie vorm die paste bij de aard en het verloop van het project.

Het uiteindelijke kunstwerk is een lamp die symbool staat voor de ideeënstormen in hun hoofden. En een spiegel die symbool staat voor de zelfreflectie die hen constant wordt voorgelegd tijdens het maakproces. 'Het kunstwerk houdt ons zo letterlijk een spiegel voor', zegt Berry. 'Maar als toeschouwer moedig ik je vooral aan er ook je eigen betekenis in te vinden.'

Barry komt later die dag nog een laatste keer langs om de laatste hand aan het kunstwerk te leggen.

'We moeten de elektronica er nog in monteren', zegt Berry. 'En er moet ook nog wat gesoldeerd en geprogrammeerd worden. Dit soort projecten zijn echt altijd weer spannend.'

Het Kunstkameradentraject was voor hen beiden zeer

leerzaam. 'Vallen en opstaan, fouten maken. Het is essentieel voor het durven onderzoeken en experimenteren', zegt Berry. 'Barry heeft dat keurig gedaan, die komt er wel'.

5 **Bo** en Sam van der Weijden

Breda bij nacht

Sam en Bo zijn ongeveer van dezelfde leeftijd en hebben dezelfde interesses: kunst, strips en manga. Ze hebben het Stedelijk museum bezocht en waren alletwee gefascineerd door een Breda's markttafereel van de kunstenaar Petrus van Schendel. Sam vertelt: 'We hebben er minstens een half uur voor gestaan. We vonden het alletwee zo vet.' Bo: 'Het is een heel donker schilderij van de Bredase markt en de marktkramen zijn verlicht door kunstlicht. Zo mooi gemaakt!' Sam woont 10 jaar in Breda, ging er naar de kunstacademie en werkt als illustrator. Hij en zijn Kunstkameraad Bo hebben een echte klik. Bo was een tijdje zonder vaste verblijfplaats. 'Ik sliep bij vrienden. Als je zo'n periode meemaakt weet je wie je échte vrienden zijn. Die laten je niet in de steek!' Ze twijfelen of ze elkaar zonder de match van Kunstkameraden waren tegengekomen. 'Maar we vinden het heel vet dat we elkaar hebben ontmoet. Het heeft zo moeten zijn', vinden de twee. 'Hoe mooi is het dat we samen iets kunnen creëren en geïnspireerd zijn door onze stad?!'

Het kunstwerk van de twee Kunstkameraden is bedacht door Bo. Zijn favoriete plekken uit Breda zijn erop te ontdekken; Café Vullings, coffeeshop Baron en ook elementen uit het Park Valkenberg. Sam twijfelt nog of het kunstwerk op tijd klaar is voor de expositie, maar Bo maakt zich geen zorgen en is vol zelfvertrouwen: Dat gaat helemaal lukken!'

6 **Charlotte** en Helene Hoogland

De klik was er vrijwel meteen; Helene en Charlotte hebben veel dezelfde interesses. Het werkproces bestond uit onderzoek en het uitproberen van verschillende technieken, onder andere in combinatie met geluid. Bijvoorbeeld door verdunde verf in een klankschaal te doen en te bekijken hoe trillingen abstracte vormen creëren.

Het werk in de expositie is ontstaan door al tekenend samen de natuurlijke weg van verf op papier te interpreteren. Helene en Charlotte deden dit op zo'n manier, dat ze van elkaar niet konden zien wat ze maakten. Toch bleken er veel overeenkomsten in hun tekenstijl te zitten. 'Een vertaling van communicatie die niet in taal te vatten is.'

7 Dalal, Roaa en Dorry Franken

Duiven

Als Dorry haar Kunstkameraden op komt halen op het azc-terrein, volgt er nogal eens een speurtocht. Waar zijn ze? De communicatie met hun verzorgers is mede door de taalbarrière niet eenvoudig. Roaa en Dalal (beiden 10 jaar) zijn hier met hun ooms. Hun papa's en mama's verblijven langdurig in tentenkampen in Noord-Irak. Ze hebben al veel meegemaakt en er is nog steeds gevaar.

Eenmaal in het atelier proberen de meisjes allerlei werkvormen uit. Ze zijn overal voor in en Dorry weet als geen ander hoe ze voor een afwisselend programma moet zorgen.

De dametjes spelen poppenkast en enthousiast laten ze voor de grote spiegel in de atelierhal hun Tik-Tok-danskunstjes zien. Tijdens hun filmpje Goocheltruc met Twee Potloden hebben ze veel lol... juist omdat er iets misging!

Tijdens de gezellige bezoeken aan de kinderboerderij blijkt dat ze een grote liefde hebben voor de dieren. 's Avonds stuurt Dorry de foto's door en krijgt ze grappige berichtjes terug: 'Het was hel louk, was louke dag!'

Maar er moet natuurlijk ook 'gewerkt' worden aan het eindkunstwerk. Roaa en Dalal rollen eerst, heel stoer met een drukroller, allerlei boombladeren met drukinkt in. Handmatig drukken ze deze af op papier. Dorry: 'Ik heb hen uitgelegd wat reliëf betekent en laten ervaren hoe subtiel het is als bladeren gedeeltelijk over elkaar worden gedrukt.' Ook drukken ze de door Roaa ontworpen duiven af. En ze willen er nog graag huisjesvormen bij. Want de meisjes hopen dat hun familie ooit het tentenkamp veilig kan verlaten en in echte stevige huizen mag wonen.

8 **Esraa** en Zsa Zsa Hessels

Meisje met hoofddoek / فتاة ترتدي الحجاب

‘Voor Esraa betekenen onze bijeenkomsten een rustpunt in haar hectische bestaan. Even weg uit de drukte van het azc en tijd voor zichzelf. Lekker muziek luisteren en creatief bezig zijn’, vertelt Zsa Zsa. Ze heeft Esraa leren kennen als een jonge, moderne Syrische vrouw. ‘Het is echt een vrouw van de wereld die houdt van mooie kleding en make-up. Maar ook een vrouw die haar cultuur en tradities in acht wil nemen. Ze voelt zich veilig en fijn in Nederland. Hier kan ze zijn wie ze wil.’ De communicatie tussen de twee verliep soms wat moeizaam, omdat Esraa de Nederlandse taal nog niet machtig is. Maar via Google Translate en de beelden van Pinterest kwamen de twee Kunstkameraden een heel eind.

Tijdens de ritjes van en naar het atelier maakte Esraa TikTok filmpjes. ‘Door het visueel delen van haar leven en haar kijk op de wereld deelt ze haar verhaal met haar vele volgers. Dat is ook manier waarop wij het beste communiceren. Een beeld zegt meer dan duizend woorden.’

Esraa en Zsa Zsa maakten een kunstwerk dat losjes geïnspireerd is op Het meisje met de parel, van Johannes Vermeer. ‘Meisje met de tulband was de oorspronkelijke titel van zijn schilderij,’ zegt Zsa Zsa, ‘Esraa draagt een hoofddoek. Hetgeen een verbintenis vormt met het schilderij. Bovendien zou het mooie beeld van het schilderij van Esraa qua uitstraling zo in een hedendaags modetijdschrift kunnen staan.

In de muurcollage van Esraa komt haar passie voor mode, make-up én haar liefde voor haar cultuur en onze cultuur samen. Hoe mooi is dat?’

9 Hassana en Hosna

Fenna Koot en Emmie Liebregts

Er was eens een Jungle, een Bibliotheek, een Woestijn en een Badkamer

Het kunstwerk 'Er was eens een Jungle, een Bibliotheek, een Woestijn en een Badkamer' is door maar liefst vier kunstenaars gemaakt: Emmie, Fenna en hun Kunstkameraden Hosna en Hassana. Tijdens de eerste bijeenkomst bezoeken ze met z'n viertjes de openlucht tentoonstelling Lustwarande in Tilburg.

Hier doen ze volop inspiratie op voor het kunstwerk dat ze willen maken. Het valt meteen op hoe goed de tweeling op elkaar is ingespeeld, vertelt Emmie. 'Ze maken steeds elkaars zinnen af, maar gaan dan ook rustig door met een totaal andere verhaallijn, heel bijzonder.'

Al brainstormend komen ze op het idee om een soort minitheater te maken op een draaischijf. Als je daaraan draait, zie je in vier verschillende scènes. 'Zo kom je steeds in een andere wereld terecht', zegt Fenna. Dat er een woestijn en een jungle in moest was snel beklonken. Maar de andere twee kamers moesten

juist iets 'kleiners' uitstralen. Uiteindelijk kwamen ze op een bibliotheek en een badkamer uit. Zo ontstond een bijzondere combinatie. 'Maar dat zijn wij met z'n vieren ook', lacht Emmie.

Ze gebruiken heel uiteenlopende materialen om de kamers in te richten, zoals piepschuim, hout en klei. En ze passen allerlei technieken toe. Zo mogen de meisjes schilderen, kleien, zagen, boren en zelfs stucen. Emmie: 'Ze kwamen zelf met ideeën over wat ze in de ruimtes wilden en wij bedachten dan met welke materialen en technieken ze dat het beste konden uitvoeren.'

Soms zijn Hosna en Hassana best onzeker. 'Ze zeiden regelmatig "Dat kan ik niet"', zegt Fenna. 'Maar als het dan toch lukte, zag je ze trots genieten. We hopen dat ze hierdoor wat meer zelfvertrouwen hebben gekregen, want ze kunnen heel veel.'

10 Hayat en Naima

Bente de Bruin en Joy Heijnen

Chaos Girls

Bente en Joy wonen in een boerderij met veel grond in Chaam. Hayat en Naima zijn afkomstig uit hetzelfde pleeggezin en kijken elke week uit naar hun bezoeken aan de kunstenaars. De pleegzusjes kunnen schommelen in de huiskamer en hebben er hun hut gebouwd. Maar ook van de tuin hebben ze genoten. Naima laat een foto van haarzelf zien met een van de kippen onder haar arm. De foto van Hayat laat haar portret zien omringd door voetballen. Want Hayat is dol op deze sport. Enthousiast vertelt ze over het voetbalspel dat de vier Kunstkameraden speelden in de tuin. De voetbal werd ingesmeerd met verf en gaf mooie afdrukken op het textiel dat ze als goal gebruikten. De prints vormen een onderdeel van het wanddoek dat ze vervolgens maakten.

Op het doek zijn meer elementen uit de tuin te zien. Bijvoorbeeld afdrukken van een rode kool en een Japanse sierkers. Behalve het struinen door de boerderij en tuin zijn de vier ook naar het zwembad geweest. Bente verklaart: 'In het doek is het thema water verwerkt, dus voor Joy en mij was het een logische keuze om met de meisjes te gaan zwemmen.' Naima heeft verschillende zwemdiploma's en vertelt dat ze de blauwdrukken op het doek het allermooist vindt. Hayat: 'We doen leuke dingen met Bente en Joy en we leren veel. Ik kan op het naaimachine. Naima wist al hoe dat moest, maar ik nog niet.'

De meisjes hebben de titel van het kunstwerk verzonnen: Chaos girls, want een vrolijke chaos is het in de boerderij, waar alles kan en mag!

11 Huruy en Linda Moes

Paternoster

Hoe maak je samen een kunstwerk als je elkaars taal niet spreekt? Dat was wel even een uitdaging voor Linda en haar zeventienjarige Kunstkameraad Huruy uit Eritrea. Toch hebben ze uiteindelijk volop gecommuniceerd, vertelt Linda. 'Via gebaren, oogcontact en het gebruik van prentenboeken, maar zeker ook via de kunst. Het was een heel mooi proces om elkaar op die manier te leren kennen.'

Ze bezochten het Stedelijk museum Breda, om zich te oriënteren op wat ze zouden gaan maken. 'Dat was heel bijzonder. Huruy kijkt op een heel andere manier naar dingen. Zo zagen we bij een expositie over de nacht een dode vogel, met z'n pootjes omhoog. Huruy was ervan overtuigd dat die vogel heerlijk lag te slapen.'

Huruy had het meest met de religieuze kunst. Thuis tekende hij meerdere kunstwerken na die hij had gezien in het museum. 'Het was al snel duidelijk dat ons werk een religieus tintje moest krijgen. Dat was nog best een ingewikkeld proces, want alles moest tot in detail kloppen van Huruy. Hij is niet snel tevreden.' Het uiteindelijke kunstwerk bestaat uit een collage van allerlei dingen die Huruy heeft gemaakt. Zo heeft hij met carbonpapier van een oude prent Jozef, Maria en Jezus overgetrokken. Ook het slapende vogeltje en de auto van Linda kregen een plekje. En natuurlijk de maan, voor hem een herkenbaar thema in de expositie over de nacht. De vier giraffen staan symbool voor zijn

moeder, broer, zus en zichzelf, onderweg vanuit Eritrea. De titel Paternoster staat voor de rozenkrans die hij met trots elke dag onder zijn kleding draagt. Jezus aan het kruis lijkt voor Huruy een vertrouwde houvast.

12 Ibrahim en Melanie van Dorp

Representation of life

Toen Ibrahim voor het eerst in het atelier van Melanie kwam, nodigde ze hem uit enkele teken- en schilder-oefeningen te doen. Hij wilde het liefst direct aan de slag met het idee dat hij al in zijn hoofd had. De eerste bijeenkomsten schilderde hij een boom. Telkens in een iets andere vorm met verschillende achtergronden.

[Melanie leerde haar Kunstkameraad in meerdere lagen te schilderen om zo meer diepte en rijkdom in het schilderij te brengen. In het begin was dat wat onwennig voor hem, omdat hij geen zicht had op het eindresultaat. Ze merkte dat naarmate de lessen vorderde hij steeds meer zelfvertrouwen kreeg en meer durf. 'Ik vond het een uitdaging om hem in zijn kracht te zetten. Toen Ibrahim met zijn Arabische muziek mee ging zingen was het voor mij een teken dat we op de goede weg zaten. Tijdens de laatste twee schildersessies werd de olijfboom uit zijn jeugd zichtbaar en sprekend. Bomen hebben een speciale betekenis voor Ibrahim.' Dit is wat hij er zelf over schreef:

'Trees have given me life. It is comparable to a human creature, whose life begins with an egg in the womb of his mother. Similar to how a tree begins its existence as a seed in the ground, develops and spreads its roots

into the earth, and the earth eventually becomes its homeland and its place of origin. Similar to how a person who grows up in their own country develops a sense of belonging to that place, regardless of what occurs, because that place is their origin and where their life first began.

And its leaves are opportunities that are renewed each year, making the tree more beautiful. And its branches are dreams that spread out and grow without limits, as well as the dreams of a person who dreams without placing restrictions on his dreams and works until he succeeds and realizes his dream.

Similar to this, a person recognizes opportunities and seizes them, and with each opportunity that presents himself, his life grows more and more lovely.

In the end, the tree represents life because it resembles a person'.

13 **Layal** en Leonie Muller

Searching for my Energy

Middenin het atelier van kunstenaar Leonie staat een grote paspop, omhuld met prachtige rode stoffen. Het kostuum is nog in wording, maar je ziet nu al dat het indrukwekkend wordt. Kunstkameraad Layal zal het dragen op de videoclip die ze gaan maken. 'Ik houd van jurken en van mooie, warme kleuren', vertelt ze enthousiast. 'Ik heb zelf de stoffen uitgekozen.' Maar daar ging wel het nodige voorwerk aan vooraf, vult Leonie haar aan. 'Eerst hebben we een collage gemaakt van afbeeldingen die Layal mooi vond. Ze houdt erg van de weelderige rococostijl, dus daar hebben we ons door laten inspireren.' Het kunstwerk gaat over het leven, dat niet altijd gemakkelijk is. De jurk bestaat uit twee lagen, want soms moet je een laag achterlaten. De rode kleuren staan

voor energie en zelfvertrouwen. 'Je merkt goed dat Layal al wat ouder is. Ze heeft veel geduld. Daardoor kun je wat meer de diepte in en bereik je veel samen.' Layal vindt het 'superleuk' om in het atelier te komen. 'Leonie begrijpt mij goed, ik kan heel open zijn naar haar.' Maar tussen het praten door zijn ze hard aan het werk, want de plannen zijn ambitieus. Eerst moet de jurk af, daarna gaan ze de videoclip opnemen. En ondertussen componeren ze op de computer een muziekstuk dat onder de clip wordt gemonteerd. Op die muziek gaat Layal een persoonlijke tekst inzingen die ze zelf heeft geschreven. Vindt ze dat niet spannend? 'Ik hou ervan om mezelf uit te dagen. Om dingen te doen die ik nog niet eerder heb gedaan.'

14 **Lisa** en Maud Masselink

Lioness

Het is stil in het atelier van Maud. Geconcentreerd werken zij en haar kunstkameraad Lisa aan elk aan hun eigen houtskooltekening. Lisa ontdekte op jonge leeftijd dat ze veel plezier beleeft aan tekenen. 'Ik ben altijd aan het tekenen. Ik zie Kunstkameraden als een kans om mezelf te ontwikkelen. Ik wil doorgroeien in de tekentechnieken en de materiaalkennis.' Maud reageert: 'Ik vind het fijn dat ik Lisa in mijn atelier kan laten zien hoe ik werk. We zijn echt twee kameraden die lekker aan de slag zijn met het maken van portretten. Ik zie onze bijeenkomsten niet als lessen, want ik leer ook van Lisa. Ze heeft lef en weet heel duidelijk wat ze wil. Zover was ik nog niet hoor, op die leeftijd.' Vanaf de eerste kennismaking was er een klik tussen de twee. Maud vertelt: 'De eerste keer hebben we lekker koffie gedronken en een beetje gekletst om elkaar te leren kennen. We praten graag samen over kunst en vinden het leuk om kunstboeken te bekijken.' Dat Lisa talent heeft, werd Maud al snel duidelijk. 'Ze doet het echt heel goed. En als ik Lisa achter me hard hoor zuchten omdat ze vastloopt, help ik haar weer op weg. Meestal heeft het dan te maken met heel goed kijken, keuzes maken en vereenvoudigen. Dingen waar ik zelf ook altijd mee worstel. Soms helpt het om te kijken hoe andere kunstenaars iets aanpakken, dan bieden kunstboeken uitkomst!'

De expositie vindt Lisa wel spannend. Ze heeft een afbeelding van Insta gekozen om in houtskool na te

tekenen. 'Nee, het heeft niet echt een betekenis. Ik vind het gewoon een mooie foto en interessant qua contrast en houding.'

15 Malaika en Denneke Kouters

Malaika's servies

Het is heerlijk rustig in het keramiekatelier op het azc. De negenjarige Malaika is uiterst geconcentreerd aan het werk. Het is de laatste bijeenkomst en het werk moet vandaag af. De twee hadden al een klik voor het Kunstkameradentraject begon, vertelt kunstenaar Denneke. 'We hadden hier op het azc een workshop georganiseerd voor kinderen. Malaika viel me meteen op, ze was zo bevroegen en de hele tijd in mijn buurt. Ik was blij verrast toen ik hoorde dat wij aan elkaar gekoppeld waren.'

Al bij de eerste bijeenkomst gaf Malaika aan dat ze schalen en kannen wilde maken. Het werd uiteindelijk een heel servies. Het tweetal liet zich inspireren door een boek met keramiek van Picasso. 'Zijn werk is speels en sluit goed aan bij de beleving van een kind', zegt Denneke.

Als laatste object kiest Malaika voor een bord. Samen met Denneke bedekt ze de mal met klei. Vervolgens snijdt ze het bord eruit, verwijderd secuur de restjes en maakt de rand glad. Denneke hoeft nauwelijks meer aanwijzingen te geven. 'Malaika is heel secuur en creatief. Ze weet precies wat ze wil', zegt Denneke. 'Ik maak alles en Denneke helpt me', vult Malaika aan. Tijd voor een praatje heeft Malaika nauwelijks. 'Ik vind het tekenen op de klei het leukst', wil ze nog wel even kwijt. En haar mooiste werk? Ze wijst naar het bord met de bloem.

Dan is het tijd om het laatste bord te bewerken. Zonder aarzelen maakt Malaika met een spateltje inkepingen in de rand. En in het midden komt een zon, als vrolijke afsluiting van de mooie Kunstkameraden-tijd.

16 Nancy en Sylvia Thijssen

Wedergeboorte

Het contact was meteen heel goed, vertelt kunstenaar Sylvia over haar Kunstkameraad Nancy. 'Nancy is al wat ouder, dus we hebben heel diepgaand gepraat. Ze schilderde ook al veel op de dagopvang en wil hier echt in doorgaan. Eerdere Kunstkameraden die ik heb begeleid waren vaak een stuk jonger en hadden wat minder focus. Dan doe je ook meer andere dingen, buiten het kunstwerk om. Maar Nancy was echt een volwaardige leerling van me, omdat ik haar alle kneepjes van het vak kon bijbrengen. Hoe je een palet opbouwt, hoe je met schaduw en licht omgaat en hoe je je kwasten uitwast, ze zoog alles wat ik haar leerde in zich op.'

Nancy en Sylvia begonnen hun kunstzinnige reis in augustus 2022. Algauw kreeg Nancy het idee om haar wedergeboorte te schilderen. Het schilderij staat symbool voor haar nieuwe start, haar nieuwe leven en de keuzes die ze daarin gaat maken. Het werd een zelfportret vol symboliek. Zo biedt de sleutel toegang tot het hart van haar nieuwe liefde. Hij heeft het gedicht bij het schilderij geschreven. De libelle met de telefoon staat symbool

voor het contact met haar dochtertje.

Wat meteen opvalt zijn de indringende ogen in het gezicht. 'Die waren lange tijd leeg en dat vonden we allebei eigenlijk wel mysterieus', vertelt Sylvia.

'Maar in de laatste tien minuten heeft ze die er toch ingeschilderd. Dat was een heel ontroerend moment, alsof ze haar leven op dat moment letterlijk een nieuw gezicht gaf.'

17 Nasser en Adem Gökcinar

Bij de vraag welke techniek Nasser leuk zou vinden om te onderzoeken, kwam al gauw keramiek ter sprake. Keramist Adem heeft Nasser meegenomen in de basisbeginselen van klei en 'draaien'. Dankzij de samenwerking met het Goretti lokaal van Ateliers Tilburg stonden alle benodigde tools tot de beschikking van het duo.

Na een start op de draaischijf met voetbediening werkten ze verder op een gemotoriseerde draaitafel. Onderzoek en experiment maakt altijd deel uit van Adem's werkproces, verrassingen krijgen de ruimte, waardoor ze nieuwe ontdekkingen kunnen doen. Zo ook in het project met Nasser. Voor Adem werd snel duidelijk: deze jongen heeft natuurtalent!

18 **Pleun** en Cinthie van Riel

‘Na onze uitgebreide kennismaking en brainstorm merkte ik dat Pleun goed kan kiezen en verwoorden wat ze wil’, vertelt Cinthie. ‘Ze gaf aan dat ze een duo-project wilde doen. Ik haar zou helpen met de techniek en ze wilde werken in mijn stijl (donkere achtergrond en spelen met licht). Ik zou haar ‘volgen’ met mijn invulling van het idee. Het onderwerp ging richting ‘jezelf zijn, mogen zijn, durven zijn, oog hebben voor de ander’.

‘De stenen zijn een verwijzing naar de natuur en iedere steen heeft een unieke vorm en uitstraling. Pleun koos vijf stenen uit mijn ‘verzameling’.

Om de stenen een eigen verhaal te laten vertellen, koos Pleun ervoor de stenen te beschilderen.

In de volgende sessies hebben we per steen bekeken hoe we die mooi in het licht konden zetten. Pleun pakte de technische aanwijzingen heel snel op en vond het leuk om te puzzelen en te proberen, net zo lang tot een foto naar tevredenheid was’.

Wat we tijdens het project ontdekten was dat het vooral heel leuk en gezellig was om samen in de studio bezig te zijn!’

19 Robert en Evelien van der Peijl

Thee en een stukje geschiedenis erbij

Het was al even geleden dat Robert een museum had bezocht. Hij genoot met volle teugen van het Stedelijk Museum Breda. 'Aanvankelijk stelde hij zich bescheiden en terughoudend op, maar hij bloeide helemaal op van de rust en de historische beelden in het museum.'

Evelien heeft zich vervolgens samen met haar Kunstkameraad ondergedompeld in de geschiedenis van Breda. 'Robert is een jongen uit Polen die meer wil weten van de historie van de stad waar hij graag een bestaan wil opbouwen.' Naast een bezoek aan het museum doken ze ook het Bredase archief in en liepen ze de historische stadswandeling onder leiding van een gids van het Gilde De Baronie.

Het bezoek aan het stadsarchief en het bekijken van oude foto's ontlokte bij Robert de filosofische uitspraak dat alle oude foto's het recht hebben om bekeken te worden. 'We werden enthousiast toen we onze gezamenlijke passie voor geschiedenis ontdekten en wisten dat daar onze inspiratie voor een kunstwerk zou liggen.'

Gaandeweg hun bijeenkomsten kwamen ze er ook

achter dat ze beiden van Kerstmis houden. Evelien vertelt: 'We zijn echte kerstfans! Hoe leuk zou het zijn als we onze passie voor geschiedenis én het kerstfeest konden combineren in een kunstwerk?' De twee Kunstkameraden zijn daarom aan de slag gegaan met het ontwerpen van een historische Bredase kerstkaart. Zelfs de postzegel ontbreekt niet.'

20 **Salima** en Elise Le Pair

Kun zughab/Pluis zijn

Het wordt wat later, appt kunstenaar Elise een uurtje voor de afspraak. Marokko speelt een belangrijke WK-wedstrijd, dus die wil Kunstkameraad Salima graag eerst afzien. Marokko wint de wedstrijd, dus eenmaal in het atelier zit de stemming er goed in. Maar nu moet er wel flink gewerkt worden, want ze hebben nog maar twee bijeenkomsten voor de expositie. Salima zit uiterst geconcentreerd paardenbloempluisjes te schilderen, met oost-indische inkt. Aan de deur van het atelier hangen al minstens tien schilderijen. Elise: 'Het uiteindelijke kunstwerk wordt een soort installatie aan de muur. We gaan de schilderijen zo ophangen dat het lijkt alsof de pluisjes van de paardenbloemen wegwaaien.' Voor ze aan het kunstwerk begonnen, namen ze eerst samen een aantal kunstboeken door, om te bekijken

wat ze mooie kunst vonden om te maken. Maar uiteindelijk ontstond het idee voor het kunstwerk spontaan, toen Salima wat aan het 'droedelen' was op een vel papier. 'Ineens zagen we daar paardenbloemen in. Toen zijn we daarop doorgegaan', vertelt Elise. 'Ik vind het ook gewoon leuk om paardenbloemen te maken', vult Salima aan.

Maar denk niet dat het eenvoudig is, want Salima is behoorlijk kritisch op zichzelf. Ze vindt haar werk niet snel goed genoeg. Gelukkig ziet ze wel dat de paardenbloempluisjes steeds beter worden, naarmate ze er meer maakt. Ze hadden meteen een goede klik toen ze samen aan de slag gingen, vertelt Elise. Salima is het roerend met haar eens. 'Elise begrijpt mij en ik begrijp haar en dat is fijn.'

21 **Soup** en Jethro Bijlaart

Brain Soup

Een voorliefde voor tatoeagekunst is iets dat deze twee Kunstkameraden met elkaar delen. Joey (19) alias Soup is beginnend tatoeagekunstenaar. Hij maakt tekeningen in zwart-wit, met potlood op papier. Jethro is tattooartiest en daarnaast beeldend kunstenaar. Hij heeft Joey kennis laten maken met kleurenleer,

graffiti, acrylverf en werken op doek. Een uitdaging voor Joey, maar wel één die smaakt naar meer. Het resultaat van hun samenwerking is Brain Soup: een tot eenheid gemaakte chaos, gebaseerd op een schets van Joey. Daarom aan hem de eer om het werk te signeren met zijn artiestennaam.

22 Tara en Sjoerd Jansen

Hydra Base approach

‘Tara en ik hadden een leuke samenwerking en konden veel discussiëren over strips, helden en mythologie’, vertelt Sjoerd. ‘Vanuit die fascinaties zijn wij ook te werk gegaan’. In stappen denken was daarbij belangrijk. ‘Eerst hebben we een inkttekening gemaakt, daarna een aquarelschilderijtje. De volgende sessie zijn we een ontwerp gaan maken om een sessie later te zeefdrukken. Vervolgens hebben we ook nog een muurschildering gemaakt, deze keer met Iconen uit de K-Pop. Iets waar ik helemaal niks over wist, zo heb ik ook nog wat geleerd.’

Het eindwerk is tot stand gekomen door te starten bij een landschap. ‘Tara maakte de schets die ik uiteindelijk op de computer wat verder heb uitgewerkt. We hebben een achtergrond geschilderd en een kleurenpalet gemaakt, zodat we makkelijk samen konden schilderen.’

Kunstkameraden® is een initiatief van stichting De Cultuurkantine. www.cultuurkantine.nl

Met dank aan:

alle kunstenaars, Gezinshuis El Noor, De Moerbeij, SMO Breda, COA, Almata Jeugdzorg en Cultuurplaats

Gerealiseerd met ondersteuning van: Fonds voor Cultuurparticipatie, Provincie Noord-Brabant, Gemeente Breda, Stichting One Big Smile, Jeugdfonds Sport en Cultuur

Tekst: Karin Fleur en Heidi Klijsen, de kunstenaars (6,17,18,22) en Anrieke Eppink (21)